

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Dragan Đorđević, Vlado Mareš, Vida Petrović Škero, Jelena Petković, Nadežda Budimović, Tamara Skrozza, Filip Švarn i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 31. 8. 2023. godine, većinom glasova, izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „Asocijacija kulturnih građana: Saopštenje za javnost“, objavljenim 29. jula 2023. godine, portal „GM Press“

1. prekršio je tačku 2 Odeljka II (Nezavisnost od pritisaka) Kodeksa novinara Srbije, po kojoj ekonomski i politički interesi izdavača ne smeju da utiču na uređivačku politiku na način koji bi za posledicu imao netačno, neobjektivno, nepotpuno i neblagovremeno informisanje javnosti,

2. prekršio je tačku 1 Odeljka IV (Odgovornost novinara), po kojoj je novinar, pre svega, odgovoran svojim čitaocima, slušaocima i gledaocima i tu odgovornost ne sme da podredi interesima drugih, a posebno interesima izdavača, vlade i drugih državnih organa. Novinar se mora suprotstaviti svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja,

3. prekršio je i tačku 4 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom i društvenom poreklu.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Damir Agović, jedan od organizatora građanskih protesta u Gornjem Milanovcu, podneo je žalbu zbog toga što je portal, kako je naveo, objavio navodno reagovanje na proteste navodnog udruženja. Kako je pregledom u Agenciji za privredne registre utvrdio da to udruženje ne postoji, zatražio je dodatna objašnjenja od redakcije, koja nije odgovorila. Zbog toga veruje da je prekršena tačka 5 poglavlja I Kodeksa, koja zabranjuje objavljivanje izmišljenih pisama, odnosno pisama čiji autor nije proverljiv. Žalilac je ukazao i na prekršaj odredaba koje se odnose na zabranu diskriminacije na osnovu porekla, jer se u saopštenju Asocijacije kulturnih građana, između ostalog, navodi da se stiče utisak da organizatori šetnji „nemaju pretke na ovim prostorima“.

Redakcija portala „GM Press“ nije odgovorila na žalbu.

Komisija za žalbe zaključila je da to što određena organizacija nije registrovana, ne znači neizostavno da one ni ne postoji, niti se njen značaj može meriti time da li je formalno registrovana ili nije. U ovom slučaju, Komisija za žalbe nema dovoljno informacija da bi mogla da utvrdi ko je zaista autor saopštenja zbog kojeg je podneta žalba, odnosno da li se redakcija „krije“ iza navodne asocijacije.

Bez obzira na to, međutim, po mišljenju većine članova Komisije, sama urednička odluka da, bez ikakve ograde, objavi ovakvo saopštenje, ukazuje na to da razloge za nju treba tražiti u političkim interesima izdavača, odnosno da sama ta odluka predstavlja političko svrstavanje. Politički neutralan urednik, po oceni Komisije, ne bi objavio bilo čije saopštenje koje sadrži diskriminatorne kvalifikacije i širi mržnju. Za odluku da je prekršena tačka 2 poglavlja II glasalo je osam članova Komisije. Dva člana bila su protiv, smatrajući da Komisija ne može sa sigurnošću da zna kakav je motiv redakcija imala da objavi reagovanje koje se odnosi na građanske proteste.

Većina članova Komisije ocenila je i da je podnosilac žalbe s pravom ukazao na prekršaj Kodeksa u delu koji se odnosi na zabranu diskriminacije i govora mržnje, jer je tvrdnja iz saopštenja da se organizatori protesta ponašaju tako jer „možda nemaju pretke sa ovih prostora“ nesumnjivo diskriminatorna. U saopštenju se, istina, ne navodi na koga se to tačno odnosi, ali je manje važno da li je to bilo upućeno žaliocu ili nekom drugom organizatoru, jer je, u svakom slučaju, reč o tome da se neko diskriminiše na osnovu porekla. Problematično je i to što se saopštenje piše u ime „kulturnih i normalnih građana“, jer se time sugerise da oni koji protestuju nisu ni kulturni, ni normalni. Komisija posebno ukazuje na to da smernica u okviru tačke 1 poglavlja IV upućuje na to da je novinarska profesija nespojiva sa širenjem bilo koje vrste polnih, rodnih, etničkih, rasnih, socijalnih ili verskih stereotipa, te da predrasude koje novinari privatno imaju ne smeju biti objavljene ni u kakvom kontekstu, ni otvoreno, ni prikriveno.

Protiv ove odluke bila je jedna članica Komisije, koja je smatrala da Kodeks nije prekršen ni u jednoj tački.

Beograd, 31.8.2023.

Predsedavajuća

Vida Petrović Škero